

Педагогіка
школи

УДК 37.018.54:7

**Анжеліка
МЕЛЬНИК**
Директор
Херсонського
Таврійського ліцею
мистецтв
Херсонської
міської ради

Директор школи, ліцею, гімназії № 4 2018

92

ЛІЦЕЙ МИСТЕЦТВ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ОСВІТНІЙ ЗАКЛАД МИСТЕЦЬКОГО СПРЯМУВАННЯ

У статті йдеться про діяльність спеціалізованого закладу мистецького спрямування як інноваційного освітнього закладу. Відпрацьовується модель упровадження в педагогічну практику поліхудожньої освіти, інтеграції предметів загальноосвітнього та художньо-естетичного циклів. Розробляється система управління освітнім інноваційним простором ліцею мистецтв.

Ключові слова: інноваційний освітній заклад, модель сучасного закладу спеціалізованої освіти мистецького профілю, поліхудожня освіта, управлінські рішення щодо створення інноваційного простору ліцею мистецтв.

«Творчість дітей – це глибоко своєрідна сфера їх духовного життя, самовираження та самоствердження, в якому яскраво розкривається самотунність кожної дитини.

Цю самотунність неможливо охопити певними правилами, єдиними та обов'язковими для всіх»

В. О. Сухомлинський

Постановка проблеми. Інноваційна школа – це вискоелективний освітній заклад, у якому апробується оригінальна педагогічна технологія, яка забезпечує ефективне функціонування цього закладу та підвищує результативність освітнього процесу.

Якою науковці вбачають сучасну мистецьку освіту, які інновації в мистецькій освіті сьогодні є актуальними, наскільки вони відповідають вимогам часу, очікуванням суспільства, запитам батьків і, найголовніше, потребам дітей, і чи створюють умови для їх нестандартного креативного творчого розвитку?

Аналіз досліджень та публікацій. У науковій літе-

ратурі питання поліхудожньої освіти висвітлено в дослідженнях І.П. Іванова, М.С. Кагана, А.О. Кияновського, Г.Г. Коломіяця, О.І. Маринівської, Г.Д. Матвєєвої, Г.А. Петрової, В.Г. Ражникова, В.А. Разумного, В.Н. Шацької та інших. Проблемами інноваційної діяльності закладів загальної середньої освіти займалися Л.В. Галіцина, Л.І. Даниленко, І.М. Дичківська, Л.М. Калініна, Н.П. Наволокова. На основі аналізу наукових досліджень і публікацій виявлено, що сьогодні залишаються недостатньо дослідженими особливості забезпечення поліхудожнього розвитку дітей в умовах закладів загальної середньої освіти [3].

Метою нашої статті є розкриття суті освітньої діяльності спеціалізованого закладу мистецького спрямування, визначення особливості освітнього інноваційного простору ліцею мистецтв, створення алгоритму організації освітнього процесу, виокремлення орієнтовних критеріїв оцінки його якості, показників ефективності діяльності як закладу поліхудожнього розвитку.

Виклад основного матеріалу. Сучасні дослідники поняття «інновація» (нововведення) розглядають його в двох значеннях: «інновація – процес» та «інновація – продукт, результат» [1, с.73].

Сутність освітньої діяльності Херсонського Таврійського ліцею мистецтв визначають самобутні умови його функціонування, зокрема, диференційованість, динамічність, мобільність, варіативність, доступність, а головне – поліхудожність. Поліхудожня освіта в ліцеї мистецтв – це безперервний процес, що відбувається у спеціально створених сприятливих умовах для творчої діяльності учнів, забезпечення їх співробітництва у творчому процесі та самостійній творчості, що реалізуються в умовах класного та творчого колективів ліцею мистецтв. Зміст навчальної діяльності художньо-естетичного циклу ліцею відповідає пункту 2 статті 21 Закону України «Про освіту», в якому зазначається, що мистецька освіта «передбачає здобуття спеціальних здібностей, естетичного досвіду і ціннісних орієнтацій у процесі активної мистецької діяльності, набуття особого комплексу професійних, у тому числі виконавських, компетентностей, спрямованих на професійну художньо-творчу самореалізацію особистості і отримання кваліфікацій у різних видах мистецтва» [2]. Згідно зі Статутом ліцей мистецтв забезпечує здобуття учнями повної загальної середньої освіти в обсязі державного стандарту та поглиблене і профільне вивчення предметів художньо-естетичного циклу. Поглиблене (1-9 класи) та профільне (10-11 класи) навчання організовано за чотирма напрямками: музичне, театральне, образотворче, хореографічне мистецтво.

Класи формуються за **типом обраної спеціалізації**: музично-театральні та хореографічно-образотворчі на 11-річний термін навчання. На базі **класних** колективів створюються **творчі** колективи за напрямками спеціалізації: театральні, хореографічні, образотворчі, музичні. Навчальний процес здійснюється безперервно, включає **уроки** з предметів загальноосвітнього та художньо-естетичного циклів. До освітнього процесу входить і навчальна практика з предметів художньо-естетичного циклу, яка реалізується протягом навчального року у формі концертної діяльності, пленерів, участі у фестивалях, конкурсах, виставках.

Саме завдяки такій структурі ліцею під **одним дахом** у глибокому педагогічному концептуальному поєднанні **працюють п'ять навчальних напрямів**: загальноосвітня, музична, театральна, образотворча та хореографічна школи.

Учні ліцею вивчають спеціалізовані та профільні предмети такі як: «Шумовий оркестр», «Ансамбль», «Основи акторської гри», «Основи театральної гри», «Сценічний рух», «Поетика», «Художня праця», «Комп'ютерна графіка», «Зарубіжна література в контексті світового мистецтва», «Класичний танець», «Сучасний танець», «Народний танець», «Гімнастика», «Дуетний танець». Вивчаються **курси за вибором**: «Сольфеджіо», «Оркестровий клас», «Основи дизайну», «Композиція», «Музичний інструмент, вокал», «Додатковий музичний інструмент, вокал», «Сценічна практика», «Постановка концертних номерів», «Грим», «Постановка лялькової вистави».

У Херсонському Таврійському ліцеї мистецтв створено систему освітніх послуг, за якої інваріантний компонент навчального плану гармонійно поєднується з додатковими освітніми послугами. Так, наприклад, учні музичного відділення можуть вивчати предмети іншої спеціалізації, що розглядається в ліцеї як реальний **«режим розвитку»**, основна передумова виконання кожним учнем власних інтелектуальних, художньо-творчих, морально-етичних завдань, зумовлених його інте-

Формування колективу змін та авторських новацій: РЕЗУЛЬТАТИ

В інноваційній діяльності ліцею мистецтв надважливим є *кадровий компонент* формування колективу змін та авторських новацій. У чому полягає особливість формування педагогічного колективу закладу мистецького спрямування? Як показав час і досвід діяльності закладу, *«приживаються» в ліцеї ті вчителі, для яких слово «мистецтво» перетворюється на мистецтво педагогіки.* Найголовніший компонент для Херсонського Таврійського ліцею мистецтв – це любов і повага до наших учнів. Жодна інновація без цього компонента неможлива. Тож зусилля керівництва у роботі з кадровим потенціалом ліцею спрямовано на пошук талановитих і професійних педагогів, які об'єднують матеріально-технічні й методичні можливості двох освітніх циклів на створення єдиної концепції освітньої системи «педагогіки мистецтв». Сьогодні колектив працює над упровадженням циклу авторських уроків *«Фізика театру»*, *«Фізика/хімія образотворчого мистецтва»*, *«Математика музики»*, *«Фізика танцю»*, які мають на меті практичне застосування теоретичних знань з предметів загальноосвітнього циклу на заняттях художньо-естетичного циклу і навпаки.

Херсонський Таврійський ліцей мистецтв, який створено у 1991 р., є ровесником незалежності нашої держави. Результатом цілеспрямованої роботи педагогічного, учнівського та батьківського колективів закладу стали успішні виступи учнів ліцею на міських, обласних, всеукраїнських, міжнародних фестивалях та конкурсах. На базі нашого навчального закладу працює **39 творчих колективів**, з них **двома колективам** присвоєно почесне звання *«народний художній колектив»*, **13 колективам** – почесне звання *«зразковий художній колектив»*.

Херсонський Таврійський ліцей мистецтв спільно з управлінням освіти Херсонської міської ради постійно проводить міські заходи для освітніх закладів міста: конкурс майстрів художнього читання *«Мова моя калинова»*, фестиваль-конкурс вокально-хорового мистецтва *«Пісенне розмаїття»*, відкритий конкурс юних балетмейстерів *«Окрилені танцем»*. За ініціати-ви Херсонського Таврійського ліцею мистецтв спільно з Українським державним центром позашкільної освіти при Міністерстві освіти та науки України проводяться всеукраїнські заходи для творчої молоді: Всеукраїнський фестиваль дитячих театральних колективів та майстрів художнього слова *«Дивосвіт Мельпомени»*, Всеукраїнський фестиваль музичного та хореографічного мистецтва *«На крилах гармонії»*.

ресами, здібностями, потребами. Обов'язково враховуються запити батьків, рівень задоволення запитів, постійно вивчаються ефективність та якість додаткових освітніх послуг, рівень досягнень учнів.

Ураховуючи специфіку художнього розвитку особистості, необхідність ранньої спеціалізації у сфері мистецтва, у ліцеї передбачено конкурсний набір талановитих дітей до 1 класів, конкурсний добір до 2-9 класів, набір до профільних 10 класів, працює підготовча група. Створено й успішно працюють студія звукозапису *«Стимул»* та зразковий художній колектив телевізійна студія *«Об'єктив»*, які забезпечують літопис та технічний супровід діяльності закладу.

У ліцеї вирішено організаційну територіальну складову освітнього процесу просто і разом з тим ефективно: *для проведення навчальних занять створено рекреації за напрямками.* Функціонують окремо розташовані рекреації образотворчого й театрального відділень, приміщення музичного відділення поєднано із загальноосвітнім циклом – *у першій половині дня у класах проходять уроки з предметів загальноосвітнього циклу, у другій – уроки музичного мистецтва.* У кожній аудиторії встановлено фортепіано, що дає можливість усім учням постійно у вільному доступі користуватися музичними інструментами.

В одному із виступів міністр освіти Лілія Гриневич зазначила: *«У світі високих технологій, де роботи та комп'ютери перебирають на себе роботу людей (наприклад, колись всі складні математичні розрахунки робились вручну, в тому числі для запуску космічних ракет), важливо розвивати в дітях якості, які не зможуть перейняти машини»* [4].

Однією з твірних у створенні інноваційного освітнього простору є процес формування у майбутніх випускників ліцею творчого мислення, здатності до нових оригінальних ідей та їх реалізації. Саме тому в ліцеї мистецтв розробляється проект *«Покоління М»*, який формуватиме нову плеяду ліцеїстів, майбутніх менеджерів освіти й культури. *«Покоління М»*

стане активним у **30-40 рр.** двотисячних і визначатиме наше майбутнє. Випускники ліцею після втілення проекту, які є носіями цінностей, мистецької історичної пам'яті та самобутності українського етносу, знають і бережуть кращі традиції поколінь, зможуть передавати їх іншим представникам свого покоління завдяки майстерному володінню як базовими, так і мистецькими та інформаційно-технологічними компетенціями.

Нині **22 ліцеїсти закінчили ліцей із золотою та срібною медалями.** Ми пишаємось своїми випускниками, які є творцями сучасного українського мистецтва: **Макс Барських** (Микола Бортник) – український популярний співак, учасник реаліті-шоу «Фабрика зірок-2» та «Фабрика Супер-фінал», **Міша Романова** (Наталія Могиленець) – учасниця популярного співочого гурту «ВІАГРА», **Євгеній Кот** – учасник першого сезону національного талант-шоу «Танцюють всі!» та «Танці з зірками», переможець проекту телеканалу СТБ «Танцюють всі! Повернення героїв», **Михайло Досенко** – актор Київського театру драми та комедії «На лівому березі», **Дмитро Оцунок** – викладач Київської муніципальної академії естрадного та циркового мистецтва ім. Л. Утесова, актор театру «Мізантроп».

ВИСНОВКИ. Сучасний інноваційний заклад повинен гарантувати якість та ефективність освітнього процесу, пропонувати нововведення, авторське бачення, які забезпечать креативний розвиток учнів і відповідатимуть вимогам часу, задовольнятимуть освітні запити батьківської громади. Херсонський Таврійський ліцей мистецтв – неповторний, самобутній освітній заклад, де панує культ духовності, ідеалів, знань, переконань, єдності слова й діла, краси думок і вчинків, це храм мистецтв для дітей і вчителів.

Бути унікальним у суспільстві копій і повторень – велика удача і навіть талант наших дітей. Тож креативні й нестандартні школи, якою і є Херсонський Таврійський ліцей мистецтв, мають розвиватися, надавати дітям знання, учити дивитися на світ інакше.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дичківська, І. М. Інноваційні педагогічні технології: Підруч. 2-ге вид. допов. / І. М. Дичківська. – Київ: Академвидав, 2012. – 352 с.
2. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення 27.04.2018).
3. Матвєєва, Г.Д. Методика вивчення та аналізу стану організації діяльності спеціалізованих шкіл художньо-естетичного профілю / Г. Д. Матвєєва // Рідна школа. – 2011. – № 3. – С. 10-14.
4. Освітні новини [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://vigivska0804.blogspot.com/p/blog-page_31.html (дата звернення 27.04.2018)

Анжеліка Мельник

Лицей искусств как инновационное учебное заведение художественно-эстетического направления

В статье идет речь о деятельности специализированного заведения по направлению «искусство» в качестве инновационного учебного учреждения. Отрабатывается модель внедрения в педагогическую практику полихудожественного образования, интеграции предметов общеобразовательного и художественно-эстетического циклов. Разрабатывается система управления образовательным инновационным пространством в лицее искусств.

Ключевые слова: инновационное образовательное заведение, модель современного учреждения специализированного образования по профилю «искусство», полихудожественное образование, управленческие решения по созданию инновационного пространства в лицее искусств.

Angelika Melnyk

Lyceum of Arts as an innovative educational institution of artistic direction

The article deals with the activities of a specialized institution with artistic orientation as an innovative educational institution. The model of implantation of poly artistic education, integration of subjects of general education and artistic and aesthetic cycles into pedagogical practice is being worked out. A management system of educational innovation space of lyceum of arts is being developed.

Keywords: innovative educational institution, model of modern institution of specialized education of artistic direction, poly artistic education, managerial decisions for creation of innovative space of lyceum of arts.